



Broj: S1 1 K 005805 11 KrI
Sarajevo, 12.05.2011. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE

Sud Bosne i Hercegovine, Odjel I za ratne zločine, u vijeću sastavljenom od sudije Minke Kreho kao predsjednika vijeća te sudija Ljubomira Kitića i Željke Marenića kao članova vijeća, uz učešće pravnog savjetnika-asistenta Emila Pinkasa u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Dragana Crnogorca, zbog krivičnog djela zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom a) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH) u vezi sa članom 180. stav 1., povodom optužnice Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj: T20 0 KTRZ 0000565 10 od 19.04.2011. godine, nakon ročišta za razmatranje sporazuma o priznanju krivnje i održanog javnog pretresa za izricanje krivičnopravne sankcije, dana 13.05.2011. godine, u prisustvu optuženog Dragana Crnogorca, njegovog branioca, Predraga Radulovića, advokata iz Banja Luke, te tužioca Tužilaštva BiH Erika Larsona, donio je i javno objavio slijedeću:

P R E S U D U

OPTUŽENI:

DRAGAN CRNOGORAC, sin Spasoje i Ruže rođene Zubić, rođen 29.05.1972. godine u Kupresu, JMBG ..., po nacionalnosti ..., državljanin ..., sa prebivalištem u, zaposlen, slabog imovnog stanja, oženjen, otac dvoje malodobne djece, služio vojsku 1991. godine u Puli i Novom Sadu, nije odlikovan, neosuđivan, protiv njega se ne vodi drugi krivični postupak, nalazi se u pritvoru po rješenju Suda broj S1 1 K 003499 10 Krn od 17.11.2010. godine.

K R I V J E

Što je:

U periodu od 10.07. do 19.07.1995. godine, za vrijeme oružanog sukoba u Republici Bosni i Hercegovini, u okviru kojeg su pripadnici VRS i Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske (MUP RS) preduzimali široko rasprostranjen i sistematičan napad protiv bošnjačkog civilnog stanovništva iz zaštićene zone UN-a Srebrenica, koji napad je bio u skladu sa državnom ili organizacionom politikom i u cilju provođenja te politike, u sklopu kojeg napada je do 40 000 bošnjačkih civila prisilno preseljeno iz enklave Srebrenica, a više od 8000 muškaraca i dječaka Bošnjaka pogubljeno po prijekom postupku, ukopano i ponovno ukopano; znajući za taj napad, kao pripadnik Centra za obuku Jahorina Specijalne brigade policije (SBP) MUP-a RS, I četa 3.vod, postupajući individualno i zajedno sa drugima vršio progon civilnog bošnjačkog stanovništva na političkoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj, vjerskoj osnovi ubistvima civilnog stanovništva tako što je:

Dana 13. jula 1995. godine, u večernjim satima dok je zajedno sa pripadnicima 3.voda I čete Centra za obuku Jahorina u mjestu Sandići, opština Bratunac na cesti vršio zarobljavanje muškaraca Bošnjaka koji su pokušavali pobjeći iz zaštićene zone UN Srebrenica, po naredbi

komandira voda N.M. da iz obližnje napuštene kuće iznesu zarobljene muškarce Bošnjake koji su bili ranjeni, zajedno sa više pripadnika III voda iz te kuće iznijeli su 6 ranjenih muškaraca od kojih su dva bila u nosilima i još 4 muškarca Bošnjaka koji su pomagali pri nošenju ranjenika i kad su ih iznijeli iz kuće i stavili pored same ceste u ležeći položaj, pa po naredbi komandira voda N.M. optuženi, zajedno sa još sedam pripadnika 3. voda, iz automatskih pušaka rafalima ih svih deset usmrtili.

Dakle,

u vrijeme oružanog sukoba na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine, u sklopu široko rasprostranjenog i sistematičnog napada usmjerenog protiv civilnog bošnjačkog stanovništva, znajući za takav napad, sa namjerom da diskriminira grupu ljudi, optuženi je vršio progon civilnog bošnjačkog stanovništva na političkoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj i vjerskoj osnovi ubistvima civila;

čime je počinio krivično djelo zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom a) i članom 180. stav 1. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine.

pa ga Sud na osnovu navedenih zakonskih propisa, uz primjenu odredbi iz članova 39., 42., 48., 49. i 50 KZ BiH, kao i primjenu odredbi člana 231. stav 3. ZKP BiH

O S U Đ U J E

NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 13 (TRINAEST) GODINA

Optuženi se u smislu člana 188. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine oslobađa obaveze da nadoknadi troškove krivičnog postupka i paušala koji u cjelini padaju na teret budžetskih sredstava suda.

Na osnovu člana 198. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, oštećeni se sa imovinskim zahtjevom upućuju na parnicu.

O b r a z l o ž e n j e

1. Optuženje i sporazum

Optužnicom Tužilaštva Bosne i Hercegovine, posebnog odjela I za ratne zločine, broj: T20 0 KTRZ 0000698 10 od 29.11.2010. godine, koja je potvrđena dana 02.12.2010. godine, optuženi Dragan Crnogorac se teretio za izvršenje krivičnog djela zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka a) i d) KZ BiH u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH.

Nakon potvrđivanja optužnice, Sud je donio rješenje broj S1 1 K 002995 veza (X-KR-09/823-2) od 10.01.2011. godine, kojim se predmet protiv optuženog Dragana Crnogorca spaja sa predmetom protiv optuženih Dragana Neškovića i Zorana Ilića.

Nakon početka glavnog pretresa optuženi Dragan Crnogorac i njegov branilac je sa Tužilaštvom vodilo pregovore, tako da je Sudu 19.04.2011. godine dostavljena izmijenjena optužnica kojom se optuženi Dragan Crnogorac tereti za izvršenje krivičnog djela zločini

protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom a) KZ BiH i sporazum o priznanju krivnje broj T20 0 KTRZ 0000565 10.

Navedenim sporazumom, optuženi Dragan Crnogorac je priznao krivicu za krivično djelo zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka a) KZ BiH u vezi sa članom 29. KZ BiH i članom 180. stav 1. KZ BiH, izvršeno na način i pod okolnostima dispozitiva navedene-izmijenjene optužnice Tužilaštva BiH, te se obavezao da će dati izjavu kojom će izraziti pokajanje prema žrtvama za njegovo učešće u izvršenju krivičnog djela, a Tužilaštvo BiH se saglasilo da mu se za to krivično djelo izrekne kazna zatvora, koju Sud odredi u rasponu od 10 (deset) do 15 (petnaest) godina.

Naime, navedenom optužnicom, Dragan Crnogorac se tereti da je u periodu od 10.07. do 19.07.1995. godine, za vrijeme oružanog sukoba u Republici Bosni i Hercegovini, u okviru kojeg su pripadnici VRS i Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske (MUP RS) preduzimali široko rasprostranjen i sistematičan napad protiv bošnjačkog civilnog stanovništva iz zaštićene zone UN-a Srebrenica, koji napad je bio u skladu sa državnim ili organizacionom politikom i u cilju provođenja te politike, u sklopu kojeg napada je do 40000 bošnjačkih civila prisilno preseljeno iz enklave Srebrenica, a više od 8000 muškaraca i dječaka Bošnjaka pogubljeno po prijekom postupku, ukopano i ponovno ukopano; znajući za taj napad, kao pripadnik Centra za obuku Jahorina Specijalne brigade policije (SBP) MUP-a RS, I četa 3.vod, postupajući individualno i zajedno sa drugima vršio progon civilnog bošnjačkog stanovništva na političkoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj, vjerskoj osnovi ubistvima civilnog stanovništva tako što je:

Dana 13. jula 1995. godine, u večernjim satima dok je zajedno sa pripadnicima 3.voda I čete Centra za obuku Jahorina u mjestu Sandići, opština Bratunac na cesti vršio zarobljavanje muškaraca Bošnjaka koji su pokušavali pobjeći iz Zaštićene zone UN Srebrenica po naredbi komandira voda N.M. da iz obližnje napuštene kuće iznesu zarobljene muškarce Bošnjake koji su bili ranjeni, zajedno sa više pripadnika III voda iz te kuće iznijeli su 6 ranjenih muškaraca od kojih su dva bila na nosilima i još 4 muškarca Bošnjaka koji su pomagali pri nošenju ranjenika i kad su ih iznijeli iz kuće i stavili pored same ceste u ležeći položaj, pa po naredbi komandira voda N.M. optuženi, zajedno sa još sedam pripadnika 3. voda, iz automatskih pušaka rafalima ih svih deset usmrtili.

Sud je dana 10.05.2011. godine, održao ročište za razmatranje predmetnog sporazuma, odnosno da li je isti sklopljen dobrovoljno, svjesno i sa razumijevanjem, da li optuženi razumije pravne posljedice potpisivanja sporazuma, a naročito da se time odriče prava na suđenje i prava na ulaganje žalbe na krivičnopravnu sankciju koja će mu biti izrečena, te da li razumije posljedice vezane za imovinskopravni zahtjev i troškove krivičnog postupka, kao i obavezu koju je optuženi prihvatio da u skladu sa ZKP BiH svjedoči u svojstvu svjedoka o događajima koji su se dogodili u Srebrenici i okolini. Na ovom ročištu, Tužilaštvo BiH je prezentovalo i u sudski spis uložilo dokaze na kojima zasniva navode iz optužnice.

Nakon razmatranja predmetnog sporazuma, Sud se uvjerio da je isti sklopljen dobrovoljno, svjesno i sa razumijevanjem, da je optuženi upoznat i da razumije pravne posljedice sklapanja istog, kao i da postoji dovoljno dokaza o krivici optuženog, nakon čega je sporazum prihvaćen, te se nastavilo sa ročištem za izricanje krivičnopravne sankcije

predložene sporazumom, odnosno kazne zatvora u trajanju od trinaest godina (kako je to sporazum predviđao).

2. Izvedeni dokazi

U prilog postojanja dovoljno dokaza o krivnji, Tužilaštvo BiH je prezentiralo slijedeće materijalne dokaze: Video snimak za suđenje i transkript video snimka Srebrenice iz jula 1995. god., Zapisnik o saslušanju svjedoka Doder Jevte, Tužilaštvo BiH od 27.01.2009. god., Snimak Potočara iz vazduha od 13.07.1995.god., Zamrznute fotografije sa video snimka Srebrenice, Zapisnik o saslušanju svjedoka Zorana Erića, CJB Bijeljina, broj: 12-02/4 od 19.06.2005.god., Naredba Tome Kovača br. 64/95 od 10.07.1995.god., Naredba k/p-1-407/95 od 12.07.1995.god., Depeša br. 281/95 od 12.07.1995.god., Depeša br. 282/95 od 13.07.1995.god., Depeša br. 283/95 od 13.07.1995.god., Depeša Ljubomira Borovčanina br. 284/95 od 13.07.1995.god., Depeša br. 12-6/08-508/95 od 14.07.1995.god., Depeša br. 01-16-02/1-205/95 od 15.07.1995.god., Depeša br. 01-16-02/1-206/95 od 17.07.1995. god., Naredba Sarić Gorana br. 61/95 od 17.07.1995.god., Depeša br. 12-6/08-529/95 od 18.07.1995.god., Depeša br. 12-6/08-534/95 od 19.07.1995.god., Depeša br. 01-16-02/1-221/95 od 22.07.1995.god., Depeša br. 01-16-02/1-231/95 od 28.07.1995.god., Fotografija P.10.2, Fotografija P.10.3, Zapisnik o saslušanju svjedoka Nikolić Jovana, SIPA, od 14.04.2009.god., Fotografija P 2.9, Fotografija P 9.3, Živorad Lakić – Fotografija (Snimak Potočara iz vazduha od 13.07.1995.god), a naknadno dostavilo: Transkript iskaza Momira Nikolića dat u predmetu Blagojević pred MKSJ-om od 19.09.2003.god., Transkript iskaza Momira Nikolića dat u predmetu Blagojević pred MKSJ-om od 22.09.2003.god., Transkript iskaza Momira Nikolića dat u predmetu Blagojević pred MKSJ-om od 23.09.2003.god., Transkript Momira Nikolića dat u predmetu Blagojević pred MKSJ-om od 25.09.2003.god., Transkript Momira Nikolića dat u predmetu Blagojević pred MKSJ-om od 26.09.2003.god., Transkript Momira Nikolića dat u predmetu Blagojević pred MKSJ-om od 29.09.2003.god., Transkript Momira Nikolića dat u predmetu Blagojević pred MKSJ-om od 30.09.2003.god., Transkript Momira Nikolića dat u predmetu Blagojević pred MKSJ-om od 01.10.2003.god., Izjava Momira Nikolića data istražiteljima MKSJ-a od 23.06.2003.god., Izjava Momira Nikolića data istražiteljima MKSJ-a od 15.12.1999.god., Izjava Momira Nikolića data istražiteljima MKSJ-a od 28.05.2005.god., Transkript Dragana Obrenovića dat u predmetu Blagojević pred MKSJ-om od 01.10.2003.god., Transkript Dragana Obrenovića dat u predmetu Blagojević pred MKSJ-om od 02.10.2003.god., Transkript Dragana Obrenovića dat u predmetu Blagojević pred MKSJ-om od 06.10.2003.god., Transkript Dragana Obrenovića dat u predmetu Blagojević pred MKSJ-om od 07.10.2003.god., Transkript Dragana Obrenovića dat u predmetu Blagojević pred MKSJ-om od 08.10.2003.god., Transkript Dragana Obrenovića dat u predmetu Blagojević pred MKSJ-om od 09.10.2003.god., Transkript Dragana Obrenovića dat u predmetu Blagojević pred MKSJ-om od 10.10.2003.god., Izjava Dragana Obrenovića data istražiteljima MKSJ-a od 02.04.2000.god., Izjava Dragana Obrenovića data istražiteljima MKSJ-a od 04.06.2003.god., Izjava Dragana Obrenovića data istražiteljima MKSJ-a od 05.02.2004.god., Transkript svjedočenja Joseph Kingori pred MKSJ-om u predmetu Krstić od 31.03.2000.god., Transkript svjedočenja Joseph Kingori pred MKSJ-om u predmetu Krstić od 03.04.2000.god., Transkript svjedočenja Paul Groenwegen pred MKSJ-om u predmetu Blagojević od 10.07.2003.god., Transkript svjedočenja Paul Groenwegen pred MKSJ-om u predmetu Popović i dr. od 25.10.2006.god., Transkript svjedočenja Robert A.Franken pred MKSJ-om u predmetu Krstić od 04.04.2000.god., Transkript svjedočenja Leendert Cornelis

van Duijn pred MKSJ-om u predmetu Popović i dr od 27.09.2006.god., Transkript svjedočenja Leendert Cornelis van Duijn pred MKSJ-om u predmetu Popović i dr. od 28.09.2006.god., Transkript svjedočenja Leendert Cornelis van Duijn pred MKSJ-om u predmetu Popović i dr. od 29.09.2006.god., Transkript svjedočenja Viscentius Egbers pred MKSJ-om u predmetu Popović i dr. od 18.10.2006.god., Transkript svjedočenja Viscentius Egbers pred MKSJ-om u predmetu Popović i dr. od 19.10.2006.god., Transkript svjedočenja Viscentius Egbers pred MKSJ-om u predmetu Popović i dr. od 20.10.2006.god., Izjave date istražiteljima MKSJ-a Mulder Martijn Anne od 24 i 25.10.1995.god., Izjave date istražiteljima MKSJ-a Mulder Martijn Anne od 12.05.2000.god., Transkript svjedočenja PW-K pred MKSJ-om u predmetu Krstić od 10.04.2000.god., Transkript svjedočenja PW-100 pred MKSJ-om u predmetu Popović i dr. od 05.09.2007.god., Transkript svjedočenja Dean Manning pred MKSJ-om u predmetu Blagojević od 05.02.2004.god., Transkript svjedočenja Dean Manning pred MKSJ-om u predmetu Blagojević od 06.02.2004.god., Transkript svjedočenja Miroslava Deronjića pred MKSJ-om u predmetu Momira Nikolića od 28.10.2003.god., Transkript svjedočenja Čamile Omanović pred MKSJ-om u predmetu Krstić od 22.03.2000.god., Transkript svjedočenja Čamile Omanović pred MKSJ-om u predmetu Krstić od 23.03.2000.god., Izjava Luka Marković SIPA, br: 14-04/2-290/05 od 20.09.2005.god., Izjava Luka Marković MUP RS od 20.06.2005.god., Zapisnik o uviđaju i rekonstrukciji TBiH od 29.09.2005.god., Transkript svjedočenja Rutten Johannes u predmetu Krstić od 05.04.2000.god., Zapisnik i transkript o ispitivanju osumnjičenog Dragana Crnogorca od 15.11.2010. god., Izjava Dragana Crnogorca u predmetu KTA-RZ 122-11 od dana 12.04.2011. god., kao i dokaze koji su navedeni u optužnici od 29.11.2010. godine, T20 0 KTRZ 0000698 10 - S1 1 K003499 10: Aneks A - NI-105 – Zapisnik i transkript saslušanja zaštićenog svjedoka NI-105, Tužilaštvo BiH, broj: KT-RZ-101/07, od 01.12.2009.god.; Aneks A - NI-105 - Transkript o ispitivanju osumnjičenog NI-105, vođenog u Banja Luci, od 20.09.2007. god.; Aneks A - NI-105 – Zapisnik o ispitivanju zaštićenog svjedoka NI-105, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj: 17-04/2-6-04-2-/09 od 07.04.2009. god.; Aneks A – NI-115 – Zapisnik o saslušanju zaštićenog svjedoka NI-115 i transkript ispitivanja zaštićenog svjedoka NI-115, Tužilaštvo BiH, broj: T 20 0 KTRZ 0000565 10 i broj: T 20 0 KTRZ 0000534 10 od 01.09.2010. god.; Aneks B stavka 1 – Spisak pripadnika komande brigade policije za ATD; Aneks B stavka 2 – Spisak pripadnika Centra za obuku Jahorina; Aneks B stavka 3 – Spisak pripadnika Centra za obuku Jahorina; Aneks B stavka 4 – Struktura Specijalne brigade policije MUP-a RS; Aneks B stavka 5 – Struktura Policije RS u zoni odgovornosti Drinskog korpusa od 12.07.1995. god.; Aneks B stavka 6 – Direktiva br. 4 od 19.11.1992.god.; Aneks B stavka 8 – Direktiva za dalja dejstva, op. 7, br. Dr 2/2-15 od 31.03.1995., Glavni štab Vojske RS, komandant Ratko Mladić; Aneks B stavka 23 – Redovni borbeni izvještaj, br. 38-56 od 14.07.1995. godine, u potpisu Mile Simanić, zamjenik komandanta 5. inženjerijskog bataljona; Aneks B, stavka 30 – Izvještaj o borbenim aktivnostima SPB i drugih policijskih snaga u operaciji “Srebrenica 95” od 10.07. do 21.07.1995., koji je podnio Ljubomir Borovčanin; Aneks B, stavka 34 – pet izvještaja Deana Manninga; Aneks B stavka 42 – Iskaz o vojnim događajima u Srebrenica (revidirani) – operacija “Krivaja 95”, 01.11.2002. godine, Richard Butler; Aneks B stavka 43 – Izvještaj o komandnoj odgovornosti u VRS-u, Richard Butler; Aneks A – Vedo Tuco – Izvještaji forenzičkog patologa Vede Tuće od 12.02.2007. i 16.04.2009. god.; Izvještaj Vede Tuće od 15.02.2011.god.

Odbrana optuženog nije u sudski spis uvodila svoje dokaze.

U toku krivičnog postupka saslušani su sljedeći svjedoci: Jevto Doder, Mile Janjić, Erić Zoran, Haso Hasanović, Ilija Nikolić, Dragoimir Vasić, Jovan Nikolić, S-117, S-116, Mićo Gavrić i Živorad Lakić.

3. Završne riječi - iznesene tokom obrazlaganja raspona kazne

Tužilaštvo BiH je u svojoj završnoj riječi istaklo da se do sporazuma došlo nakon uspješno obavljenih pregovora o priznanju krivnje, te da sudu ostavljaju slobodu odmjeravanja sankcije u okviru dogovorenog raspona.

Branilac optuženog, advokat Predrag Radulović istakao je da je od prvog dana postojala saradnja sa Tužilaštvom i da je do zaključenja sporazuma došlo nakon sagledavanja dokaza koje je prikupilo Tužilaštvo. Ukazao je da kazna nije jedino mjerilo te da je izvinjenje i traženje oprost od oštećenih jako važno. Prema riječima branioca, Dragan Crnogorac je kao rijetko ko nakon 2-3 razgovora priznao da je učestvovao u kritičnim događajima i izrazio je pokajanje, posebno što se radilo o teškom zločinu, posebno zbog zdravstvenog stanja žrtava.

Shvatanje i rezumijevanje optuženog o zločinu koji mu se stavlja na teret i za koji je priznao krivnju treba smatrati okolnostima koja predstavljaju osnov za blaže kažnjavanje. Branilac je dodao i da je optuženi Dragan Crnogorac otac dvoje malodobne djece i da je prešao u novu sredinu, da nije zaposlen i da je pomagao ljude na Kupresu kao i da se moraju imati u vidu njegovo pokajanje i izvinjenje i odnos prema najbližim srodnicima žrtava.

Na kraju, branilac je još jednom ukazao na okolnosti pod kojima je izvršio djela za koja se tereti, da je ista učinio izvršavajući naredbu, koja ga istini za volju ne može ekskulpirati.

Optuženi Dragan Crnogorac istakao je da se iskreno kaje, da na događaje nije mogao uticati jer je mora zbog svoje sigurnosti izvršavati dobijene naredbe, te da se izvinjava žrtvama.

4. Primjenjivi zakon

U vezi sa samim krivičnim djelom za koje je optuženi Dragan Crnogorac, potpisujući sporazum o priznanju krivnje, prihvatio da bude oglašen krivim, važno je reći da se radi o krivičnom djelu zločini protiv čovječnosti, koje kao takvo nije bilo propisano u Krivičnom zakonu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Ipak, ova činjenica sama po sebi ne znači da ovo krivično djelo u kritičnom periodu nije postojalo. Tačnije, zločini protiv čovječnosti jeste predstavljao krivično djelo u skladu sa međunarodnim pravom, pa stoga nije od značaja činjenica što isto nije bilo kodificirano pozitivnim normama tadašnjeg KZ SFRJ.

Nadalje, u vezi sa primjenom člana 4a) KZ BiH, koji predviđa da se važeće odredbe Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, mogu primjenjivati na krivična djela učinjena tokom rata u Bosni i Hercegovini u periodu 1992-1995. godine, treba istaći da se ne radi o retroaktivnoj primjeni krivičnog zakona. U konkretnom slučaju, Krivični zakon Bosne i Hercegovine, izvorno ne kriminalizira pojedine radnje i postupke, već on u svojoj suštini predstavlja zakonsko objedinjavanje i kodificiranje krivičnih djela propisanim

međunarodnim pravom. Dakle, primjenjujući odredbu člana 172. KZ BiH u kontekstu člana 4a) istog zakona, Sud ne utvrđuje da li radnje koje su izvršene, kao što je to slučaju u ovom predmetu u periodu od 10.07.1995. godine do 19.07.1995. godine, predstavljaju krivično djelo po važećem zakonodavstvu, nego da li su one predstavljale krivično djelo po međunarodnom pravu u vrijeme kada su izvršene.

Da je ovakva primjena odredbe člana 4a) KZ BiH prihvatljiva i da se njome ne krše prava optuženih/osuđenih lica potvrđuje odluka Ustavnog suda BiH u predmetu Abduladhim Maktouf¹.

Dakle, prihvatajući odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine kao i praksu ovog suda, utvrđeno je da je sporazum o priznanju krivnje koji je zaključio optuženi Dragan Crnogorac i njegov branilac sa Tužilaštvom, prihvatljiv kada je u pitanju pravna kvalifikacija krivičnog djela za koje se ovaj optuženi izjašnjava krivim.

5. Nalazi Suda

a) Opća obilježja krivičnog djela zločini protiv čovječnosti

Prema optužnici Tužilaštva BiH broj broj: T20 0 KTRZ 0000565 10 od 19.04.2011. godine, optuženi Dragan Crnogorac se tereti da je počinio krivično djelo zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka a)-lišenje druge osobe života KZ BiH u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH.

Relevantni zakonski tekst ovog krivičnog djela glasi:

“Ko, kao dio širokog ili sistematičnog napada usmjerenog bilo protiv kojeg civilnog stanovništva, znajući za takav napad, učini koje od ovih djela:

- a) lišenje druge osobe života (ubistvo);*
- b) istrebljenje;*
- c) odvođenje u ropstvo;*
- d) deportacija ili prisilno preseljenje stanovništva;*
- e) zatvaranje ili drugo teško oduzimanje fizičke slobode suprotno osnovnim pravilima međunarodnog prava ;*
- f) mučenje;*
- g) prisiljavanje druge osobe upotrebom sile ili prijetnje direktnim napadom na njezin život ili tijelo ili na život ili tijelo njoj bliske osobe, na seksualni odnos ili s njim izjednačenu seksualnu radnju (silovanje), seksualno ropstvo, prisilnu prostituciju, prisilnu trudnoću, prisilnu sterilizaciju ili bilo koji drugi oblik teškog seksualnog nasilja;*
- h) progon bilo koje grupe ljudi ili kolektiva na političkoj, rasnoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj, vjerskoj, spolnoj ili drugoj osnovi koja je univerzalno prihvaćena kao nedopustiva po međunarodnom pravu, u vezi s bilo kojim krivičnim djelom iz ovog stava ovog člana, bilo kojim krivičnim djelom propisanim u ovom zakonom ili bilo kojim krivičnim djelom u nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine;*
- i) prisilni nestanak osoba;*

¹ Odluka o dopustivosti i meritumu Ustavnog suda BiH u predmetu Abduladhim Maktouf, broj AP 1785/06 od 30.03.2007. godine.

j) zločin aparthejda;

k) druga nečovječna djela slične prirode, učinjena u namjeri nanošenja velike patnje ili ozbiljne fizičke ili psihičke povrede ili narušenja zdravlja,

kaznit će se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.”

Ova zakonska formulacija podrazumijeva da je, ukoliko se neko želi oglasiti krivim za krivično djelo zločini protiv čovječnosti, potrebno utvrditi četiri opšta elementa, i to:

- a) postojanje širokog ili sistematičnog napada;
- b) da je djelo učinjeno kao dio takvog napada;
- c) da je napad usmjeren protiv bilo kojeg civilnog stanovništva;
- d) da je optuženi znao za takav napad, odnosno da je postojalo odgovarajuće stanje svijesti na strani optuženog.

a) Postojanje širokog ili sistematičnog napada.

Da bi se uopšte moglo govoriti o krivičnom djelu zločini protiv čovječnosti neophodno je utvrditi postojanje širokog ili sistematičnog napada. Govoreći o samom napadu, mora se imati u vidu da on ne podrazumijeva isključivo upotrebu oružane sile već da može obuhvatati i svaki drugi oblik zlostavljanja stanovništva. Nadalje, u odnosu na postojanje oružanog sukoba, treba reći da napad može prethoditi, trajati u isto vrijeme ili uslijediti nakon oružanog sukoba². Nadalje, u kontekstu interpretacije zakonske odredbe iz člana 172. stav 1. KZ BiH, nije dovoljno dokazati postojanje bilo kakvog napada, već se mora utvrditi da je konkretni napad po svom karakteru bio širokorasprostranjen ili sistematičan. Tek, nakon što se utvrdi postojanje napada i njegov karakter može se izvesti zaključak da su ostvarena neka od opštih obilježja krivičnog djela zločina protiv čovječnosti.

U pogledu postojanja napada i njegovog karaktera na zaštićene zone UN-a Srebrenica, Sud je na osnovu izvednih dokaza utvrdio da je postojao napad na civilno stanovništvo, te da je kao takav imao za cilj zlostavljanja stanovništva. Ovakav zaključak proizilazi iz niza izvedenih dokaza ali i činjenica koje je Sud prihvatio rješenjem broj S1 1 K 002995 10 KrI od 30.03.2011. godine. Takođe, utvrđeno je da je u napadu učestvovala i jedinica Centra za obuku Jahorina brigadne policije MUP-a RS, čiji pripadnik je bio i optuženi Dragan Crnogorac. Tako je nespornim utvrđeno da su pripadnici navedene jedinice učestvovali u pretresanju terena i kuća u nasljima oko Potočara, gdje je bila okupljena velika masa civila Bošnjaka. Osim toga pripadnici navedne jedinice su učestvovali u izdvajanju muškaraca Bošnjaka iz velike grupe okupljenih civila, te da su od civila-žena, djece i staraca prilikom ulaska u autobuse oduzimani novac i ostale dragocjenosti. Nadalje, uvidom u priložene dokaze Sud je utvrdio da u sklopu napada na zaštićenu zonu Srebrenica Prva četa Centra za obuku Jahorina učestvovala u odvajanju vojno sposobnih muškaraca od njihovih porodica, te na dan 13. juli 1995. godine učestvovali u zarobljavanju i pritvaranju Bošnjaka, kao i da su na dane 13. i 14. juli 1995. godine učestvovali u masovnom pogubljenju zarobljenih muškaraca u skladištu zemljoradničke zadruge Kravica. Dakle, sve ove činjenice i okolnosti potvrđuju zaključak da je u kritičnom periodu postojao napad na zaštićenu zonu Srebrenica. Da se radilo o širokorasprostranjenom i sistematičnom napadu, može se zaključiti na osnovu činjenice da su opisana zlostavljanja stanovništva bila prisutna na području cijele zaštićene

² Presuda želbenog vijeća u predmetu Kunarac i dr. (juni 2002. godine) para 86.

zone Srebrenica, ali i da su u njemu sudjelovali pripadnici VRS i MUP RS u skladu sa državnim politikom i u cilju provođenja te politike.

b) Da je djelo učinjeno kao dio takvog napada

Naredni uslov za postojanje krivičnog djela zločin protiv čovječnosti podrazumijeva da radnje optuženog budu učinjene u okviru širokog ili sistematskog napada. Dakle, mora postojati *nexus* između radnji optuženog i napada. U vezi sa ovim pitanjem moraju biti ispunjena dva uslova:

- počinjena djela po svojoj prirodi ili posljedicama objektivno predstavljaju dio napada;
- optuženi zna da postoji napad na civilno stanovništvo i da je njegovo djelo dio tog napada.

U konkretnom slučaju, ako se krene od činjenice da se radi o prisilnom preseljenju 40.000 bošnjačkih civila iz enklave Srebrenica pri čemu je više od 8.000 muškaraca i dječaka Bošnjaka pogubljeno, izvjesan je zaključak da se radi o djelima koja po svojoj prirodi i posljedicama predstavljaju dio tog napada.

Nadalje, imajući u vidu činjenicu da je optuženi Dragan Crnogorac bio pripadnik Centra za obuku Jahorina Specijalne brigade policije MUP-a RS, izvjesno je njegovo znanje o postojanju napada na civilno stanovništvo na području zaštićene zone UN-a Srebrenica.

c) Da je napad usmjeren bilo protiv kojeg civilnog stanovništva;

Za postojanje zločina protiv čovječnosti potrebno je nadalje utvrditi da je napad, čiji su elementi definisani prethodno, bio usmjeren protiv bilo kojeg civilnog stanovništva. Da bi se utvrdilo protiv koga je bio usmjeren napad, važno je definisati šta tačno znači pojam „civilnog stanovništva“. U praksi MKSJ, bilo je različitih stavova oko definicije spornog pojma, ali je apelaciono vijeće MKSJ, u predmetu Mrkšić i dr. prihvatilo gledište da se pod „civilima“ smatraju sva lica osim onih koja pripadaju oružanim snagama, milicijama ili dobrovoljačkim jedinicama koje čine dio takvih oružanih snaga ili organizovanim grupama otpora pod određenim uslovima, s tim da prisustvo vojnika među civilima ne znači da se takvo stanovništvo nužno ne smatra civilnim.

U ovom kontekstu, pod stanovništvom se podrazumijeva određeni, dovoljan broj pojedinaca, i ne podrazumijeva se cjelokupno stanovništvo neke regije, odnosno mora se utvrditi da se ne radi samo o ograničenom i nasumice odabranom broju pojedinaca.

Na kraju, potrebno je da je civilno stanovništvo primarna, a ne sporedna meta napada. Upravo u ovom kontekstu se može tumačiti vrijeme postojanja napada, odnosno da li je napad na civilno stanovništvo zaštićene zone Srebrenica postojao u borbi oko Srebrenice ili je on praktično nastupio po njegovom okončanju.

U konkretnom slučaju, svi izvedeni dokazi jasno upućuju na zaključak da je meta napada bilo civilno bošnjačko stanovništvo u zaštićenoj zoni Srebrenica u sklopu kojega je prisilno preseljeno do 40.000 bošnjačkih civila, a da je više od 8.000 muškaraca i dječaka pogubljeno. U ovom kontekstu mora se posmatrati i status lica koja su protjerana i ubijena u

zaštićenoj zoni, za koja se na osnovu svih izvedenih dokaza može utvrditi da se radilo o civilima.

Dakle, imajući u vidu utvrđene činjenice, koje je Sud prihvatio, kao i dokaze provedene od strane Tužilaštva, nesporno je utvrđeno da je optuženi u vrijeme i na način opisan u dispozitivu ove presude počinio radnje u okviru širokog i sistematičnog napada na civilno stanovništvo zaštićene zone Srebrenica, čega je u potpunosti bio svjestan i znao da je njegove radnje dio tog napada.

d) Da je optuženi znao za takav napad, odnosno da je postojalo odgovarajuće stanje svijesti na strani optuženog

Za postojanje ovog opšteg elementa zločina protiv čovječnosti potrebno je da je učinilac svjestan da njegova djela predstavljaju dio širokog ili sistematskog napada usmjerenog protiv civilnog stanovništva. Dakle, kod počinioca mora postojati svijest o postojanju širokorasprostranjenog ili sistematičnog napada na civilno stanovništvo, te da on u najmanju ruku mora prihvatiti rizik da njegovo djelo predstavlja sastavni dio tog napada. Sa druge strane, motivi optuženog da izvrši konkretno krivično djelo mogu biti potpuno neovisni od razloga zbog kojih je napad izvršen, već na primjer mogu biti isključivo lične prirode. Dalje, nije od presudnog značaja da li su radnje optuženog bile usmjerene protiv civilnog stanovništva ili njegove žrtve, već je bitno samo da je optuženi izvršio određena krivična djela, pri tome u najmanju ruku prihvatajući rizik da ona mogu predstavljati sastavni dio napada na civilno stanovništvo.

U konkretnom slučaju, jasno je da je optuženi Dragan Crnogorac znao da prisilno preseljenje civilnog bošnjačkog stanovništva iz zaštićene zone Srebrenica, kao i da ubijanje muškaraca predstavlja dio širokorasprostranjenog i sistematičnog napada na civilno stanovništvo, te da je i sam lično sudjelovao u ubistvu deset zarobljenih – ranjenih, muškarca Bošnjaka civila, a što promatrano iz ugla krivičnog djela zločini protiv čovječnosti predstavlja posebnu važnost i težinu.

6. Radnje izvršenja i ostali elementi

Optuženi Dragan Crnogorac se tereti da je u inkriminisanom periodu, svjesno i voljno zajedno sa još sedam pripadnika 3. voda, lišio života deset zarobljenih muškarca Bošnjaka čime je počinio krivično djelo zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka a) KZ BiH,

- ubistvo što u smislu odredbe člana 172. stav 1. tačka a) KZ BiH, podrazumijeva da je do smrti došlo usljed činjenja optuženog odnosno da je postupak optuženog bio direktan uzrok smrti žrtve.

Sporazumom o priznanju krivnje, optuženi je, kako je već navedeno, priznao krivnju za opisana ubistva. Međutim, za ocjenu valjanosti ovoga priznanja, odnosno njegove posljedice, bilo je neophodno cijeniti i druge dokaze, koji su, kako će to biti obrazloženo u potpunosti potkrijepili činjenični opis navednog krivičnog djela.

Naime, iz iskaza samog optuženog, proizilazi da je u maju ili junu 1995. godine živio u Mladenovcu u Srbiji, kada je bio prebačen u Begorad, odakle su svi zajedno transportovani u Janju u BiH. Po dolasku u Bosnu raspoređen je u jedinicu policije koja je bila stacionirana na Jahorini. Dana 11. jula 1995. godine izvršeno je postrojavanje jedinice kojom prilikom je Duško Jević saopštio da kreću u rat. Dana 13.07.1995. godine, u Sandićima, nakon što je otišao autobus sa zarobljenicima, N.M. pretpostavljeni optuženom Draganu Crnogorcu, je izdao naredbu da se u kući koja je u neposrednoj blizini nalazi nekoliko zarobljenika i ranjenika i da ih treba iznijeti kako bi bili pokupljeni od strane saniteta. Nakon što su iznijeli navedenih desetak zarobljenika uslijedila je naredba da ih optuženi zajedno sa još sedam pripadnika njegovog odjeljenja ubiju što su oni i učinili na način da su rafalnom paljbom iz automatskih pušaka pucali u zarobljenike koji su ležali na travi.

Navode optuženog Dragana Crnogorca potvrdio je i svjedok NI-105 koji je istakao da je optuženi Dragan Crnogorac zajedno sa još nekoliko pripadnika njegove jedinice sudjelovao u ubistvu više zarobljenih lica koja su ležala na travi, pri čemu je napomenuo da su neki od njih bili i ranjeni. Pojasnio je da se radi o licima koja su zaostala iza grupe civila koji su odvedeni.

Konačno, navode svjedoka NI-105 i optuženog Dragana Crnogorca potvrdio je i svjedok PW 100, koji je istakao da mu je poznato da je određeno lice sa imenom ili nadimkom Crnogorac, sudjelovao u ubistvu zarobljenih ljudi. Crnogorac je, kako je to potvrdio svjedok PW 100, istakao da se na taj način osvetio za svoju pordicu koja je "zbrisana".

Nadalje, kada je riječ o kontekstu prethodno opisanih ubistava, treba napomenuti da je Sud rješenjem broj S1 1 K 002995 10 KrI od 30.03.2011. godine prihvatio činjenice koje su utvrđene u pravosnažnim presudama MKSJ, iz kojih proizilazi da je u kritično vrijeme, paralelno sa borbenim dejstvima postojao širokorasprostranjen i sistematičan napad usmjeren protiv civilnog stanovništva na području Srebrenice, te da su navedena ubistva izvršena upravo u tom kontekstu.

Navedeni zaključak potvrdio je veliki broj svjedoka, ističući kako se u bazi UN-a u Potočarima skupio veliki broj civilnih lica, koja su naknadno protiv svoje volje prisilno preseljena.

U navedenom kontekstu treba ponovo pojasniti da je granatiranje Srebrenice koje je izvršio Drinski korpus 10. i 11. jula 1995. godine sračunato sa ciljem da se zastraši bosansko-muslimansko stanovništvo i da ga se istjera iz grada Srebrenice (činjenica 19.), da je paralelno sa navedenim granatiranjem došlo do napada na osmatračka mjesta holandskog bataljona, zbog čega su se pripadnici UNPROFOR-a povukli u enklavu dok su se drugi predali Vojsci Republike Srpske (činjenica 10.). Konačno, zbog takvog stanja opšte nesigurnosti, hiljade bosansko-muslimanskih stanovnika Srebrenice pobjeglo je u Potočare kako bi potražili zaštitu u bazi UN-a (činjenica 25.).

Operacija napada na civilno stanovništvo koje se skupilo u Potočarima, u najvećoj mjeri privedena je kraju 12. i 13. jula 1992. godine, kada su, protiv njihove volje, civili iz Potočara odvezeni u pravcu Kladnja (činjenica 29. i 38.).

Sud je prihvatio vjerodostojnim iskaze svjedoka čija je zapažanja reprodukovao, nalazeći da su ti iskazi dati objektivno, konzistentno i iskreno, te da su protkani nizom pojedinosti koje pružaju dovoljno osnova da im se pokloni puna vjera. Ovi iskazi uz navedene dokaze objektivne prirode, predstavljaju dovoljne dokaze za utvrđenje da je optuženi, van svake razumne sumnje, počinio radnje koje mu se stavljaju na teret i na taj način da je ostvario sva bitna obilježja krivičnog djela zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka a) KZ BiH u vezi sa članom 29. KZ BiH i članom 180. stav 1. KZ BiH

7. Odmjeravanje kazne

U vezi sa krivičnom sankcijom koja je izrečena optuženom Draganu Crnogorcu, treba istaći da je Sud prije svega cijenio težinu krivičnog djela koje je optuženom stavljeno na teret i stepen njegove krivične odgovornosti, a potom, imajući u vidu svrhu kažnjavanja, sve olakšavajuće i otežavajuće okolnosti, optuženom je izrekao kaznu zatvora u trajanju od trinaest (13) godina.

Sud je pri tom imao u vidu činjenicu da se optuženi priznavanjem krivice suočio sa posljedicama onoga što je uradio, što predstavlja ključni aspekt potvrdnog izjašnjavanja o krivici, čak i ako je, kao što je slučaj u ovom predmetu, to uradio preko sporazuma o priznanju krivice. Ovo priznanje krivice, ne doprinosi samo utvrđivanju istine, već i pomirenju na ovim prostorima, u šta vijeće vjeruje, a što je bitno uticalo na donošenje odluke o tome koju težinu treba pridati potvrdnom izjašnjavanju o krivici.

Sasvim je sigurno da će se ova kazna nekima činiti suviše blagom, posebno ako se djela za koja se optuženi Dragan Crnogorac tereti, posmatraju u kontekstu svih ostalih zločina koja su izvršena na području Srebrenice u kritičnom periodu, a drugima strogom, međutim Sud je prihvatio saglasnost stranaka da se optuženom izrekne kazna zatvora u trajanju od deset do petnaest godina, te imajući u vidu prije svega priznanje optuženog Dragana Crnogorca kao i činjenicu da je zajedno sa drugim pripadnicima svoje jedinice sudjelovao u ubistvu deset lica od koji su neka ranjena izrekao, kaznu zatvora u trajanju od trinaest godina, koju je našao u potpunosti adekvatnom i podobnom za ostvarivanje svrhe kažnjavanja u konkretnom slučaju.

Kod odabira krivičnopravne sankcije, Sud je na strani optuženog kao olakšavajuće okolnosti cijenio korektno držanje optuženog i njegovo priznanje do kojeg je došlo u početnoj fazi postupka („što je od najveće koristi za pravosuđe“, kako se to navodi u publikaciji OSCE *Procesuiranje predmeta ustupljenih BiH od MKSJ, str. 25*) iskazano iskreno kajanje, činjenica da je u kritičnom periodu bio veoma mlada osoba, njegovo ponašanje tokom postupka, te da je zaključenjem sporazuma o priznanju krivnje preuzeo obavezu da svjedoči o krivičnim djelima koja su počinjena u okolini Srebrenice u julu 1995. godine, te na taj način doprinese otkrivanju istine u vezi konkretnog događaja i konkretne krivnje počinilaca krivičnih djela, a što će doprinijeti ekspeditivnijem i efikasnijem gonjenu najtežih zločina. Sve navedeno čini posebno olakšavajuće okolnosti koje su i opredijelile Sud da primijeni odredbe članova 48. KZ BiH i optuženom izrekne kaznu zatvora u trajanju od trinaest godina.

Na kraju, treba navesti da je Sud od otežavajućih okolnosti na strani optuženog imao u vidu činjenicu da je riječ o jednom teškom krivičnom djelu, o ratnom zločinu koji nezastarjeva, te

da je optuženi sa drugim licima sudjelovao u lišenju života deset muškaraca, iz kojih razloga je izrekao kaznu zatvora u trajanju od trinaest godina.

8. Odluka o troškovima postupka i imovinsko-pravnom zahtjevu

Na osnovu odredbe člana 188. stav 4. ZKP BiH, a imajući u vidu loše imovno stanje optuženog, Sud je odlučio da istoga oslobodi obaveza da nadokanadi troškove krivičnog postupka, tako da isti padaju ta teret budžetskih sredstava

Prilikom upućivanja oštećenih na parnični postupak da bi ostvarili svoj eventualni imovinskopravni zahtjev, Sud se vodio činjenicom da bi za određivanje iznosa po imovinskopravnom zahtjevu bio potreban duži vremenski period, te bi se na taj način produžio tok krivičnog postupka. Stoga je donesena odluka u skladu sa odredbama člana 198. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine.

ZAPISNIČAR
Pravni savjetnik-asistent

EMIL PINKAS

PREDSJEDNIK VIJEĆA
SUDIJA

MINKA KREHO

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Žalba na ovu presudu može se izjaviti u roku od 15 dana od dana prijema presude, ali ne u odnosu na odluku o krivičnopravnoj sankciji.